

Pašreizējā metodoloģija un nākotnes ieceres teritorijas attīstības novērtēšanā Latvijā

Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas
Valsts stratēģiskās plānošanas departamenta
Attīstības uzraudzības nodaļa
Zintis Hermansons

Rīga, 2010

Saturs

- Reģionālās statistikas iegūšana
- Teritorijas attīstības indekss

Reģionālā statistika - pašreizējā situācija

Pašreizējā situācija

- Latvijā par valsts budžeta līdzekļiem apkopjamā statistika tiek iekļauta ikgadējā Valsts statistiskās informācijas programmā
- Līdz 2008.gada beigām statistika par – plānošanas reģioniem, rajoniem, republikas pilsētām, novadiem, pilsētām, pagastiem
- Ar 2009.gadu statistika par - plānošanas reģioniem, novadiem, republikas pilsētām
- Atsevišķos gadījumos statistika tikai līdz plānošanas reģionu vai republikas pilsētu iedalījumam

Problēmas

- Konfidencialitātes principu piemērošana
- Respondentu noslodzes mazināšana – nepietiekami reprezentatīva izlase teritoriālā līmenī
- Finansējuma un štatū trūkums

Turpmāk veicamie pasākumi

Risinājumi Latvijas līmenī

- Pašvaldībām nepieciešamo rādītāju definēšana
- Finansējums to iegūšanai
- Statistikas konfidencialitāte
- Statistikas publiska pieejamība
- Bezmaksas statistikas iegūšana
- Statiskas pārrēķins pa jaunajiem novadiem

Risinājumi starptautiskā mērogā

- Starptautiski salīdzināmas statistikas iegūšana par pilsētām un reģioniem (NUTS 3)
- Sadarbība Baltijas valstu mērogā starptautiskas statistikas iegūšanai

Teritorijas attīstības indekss

Teritorijas attīstības indeksa aprēķins pa teritorijām

Līdz ATR reformai	Pēc ATR reformas
Pilsētas un pilsētnovadi Pagasti un pagastnovadi Rajoni Plānošanas reģioni	Novadi Republikas pilsētas Plānošanas reģioni

Ko apskata teritorijas attīstības indekss

Līdz ATR reformai	Pēc ATR reformas
Attīstības līmenis	Attīstības līmenis (tiek apskatīts) Attīstības temps (tiek apskatīts) Attīstības potenciāls, priekšnosacījumi?? Konkrētas attīstības problēmas indekss?? ⁵

Teritorijas attīstības indeksa aprēķināšanai nepieciešamie rādītāji un to svari

Rādītājs	Rajoni vai plānošanas reģioni		Novadi vai republikas pilsētas		Pagasti		Pilsētas	
	+ vai -	svars	+ vai -	svars	+ vai -	svars	+ vai -	svars
Iekšzemes kopprodukts uz vienu iedzīvotāju, latos (faktiskajās cenās)	+	0,3	-	-	-	-	-	-
Bezdarba līmenis, % (reģistrēto bezdarbnieku skaits pret darbspējas vecuma iedzīvotāju skaitu)	+	0,15	+	0,3	+	0,25	+	0,3
Iedzīvotāju ienākuma nodokļa apmērs uz vienu iedzīvotāju, latos	+	0,1	+	0,3	+	0,25	+	0,3
Nefinanšu investīcijas uz vienu iedzīvotāju, latos	+	0,1	-	-	-	-	-	-
Demogrāfiskās slodzes līmenis	+	0,1	+	0,2	+	0,15	+	0,2
Individuālo komersantu un komercsabiedrību skaits uz 1000 iedzīvotājiem	+	0,1	-	-	-	-	-	-
Pastāvīgo iedzīvotāju blīvums (cilvēku skaits uz vienu kvadrātkilometru)	+	0,05	-	-	+	0,1	-	-
Zemes vidējā kadastrālā vērtība (Ls/ha)	-	-	--	-	+	0,1	-	-
Pastāvīgo iedzīvotāju skaita izmaiņas pēdējo piecu gadu laikā, %	+	0,1	+	0,2	+	0,15	+	0,2
Svaru summa		1,0		1,0		1,0		1,0

Attīstības līmeņa indekss

Būtība

Parāda, kuras teritorijas ir virs un kuras zem vidējā attīstības līmeņa valstī attiecīgajā gadā

Ja indekss būtu 0, tad visās teritorijās būtu vienāds attīstības līmenis

Plusi

$$I = \frac{x - \bar{x}}{S}$$

x – rādītāja vērtība

$\bar{x}$ – aritmētiskais vidējais grupā

S - standartnovirze

Strukturāls rādītājs, izmantojams ilgtermiņa lēmumu pieņemšanai

Nosaka vājāk attīstītās teritorijas, kurām priekšroka atbalsta saņemšanā

Attīstības līmeņa izmaiņu indekss

Būtība

Parāda teritoriju attīstības tempu pret iepriekšējā gada vidējo attīstības līmeni

Ja indekss būtu 0, tad visās teritorijās būtu iepriekšējā gada vidējais attīstības līmenis

Plusi

Reaģē uz ekonomiskās situācijas izmaiņām

Parāda teritorijas, kurām nepieciešams atbalsts īstermiņā

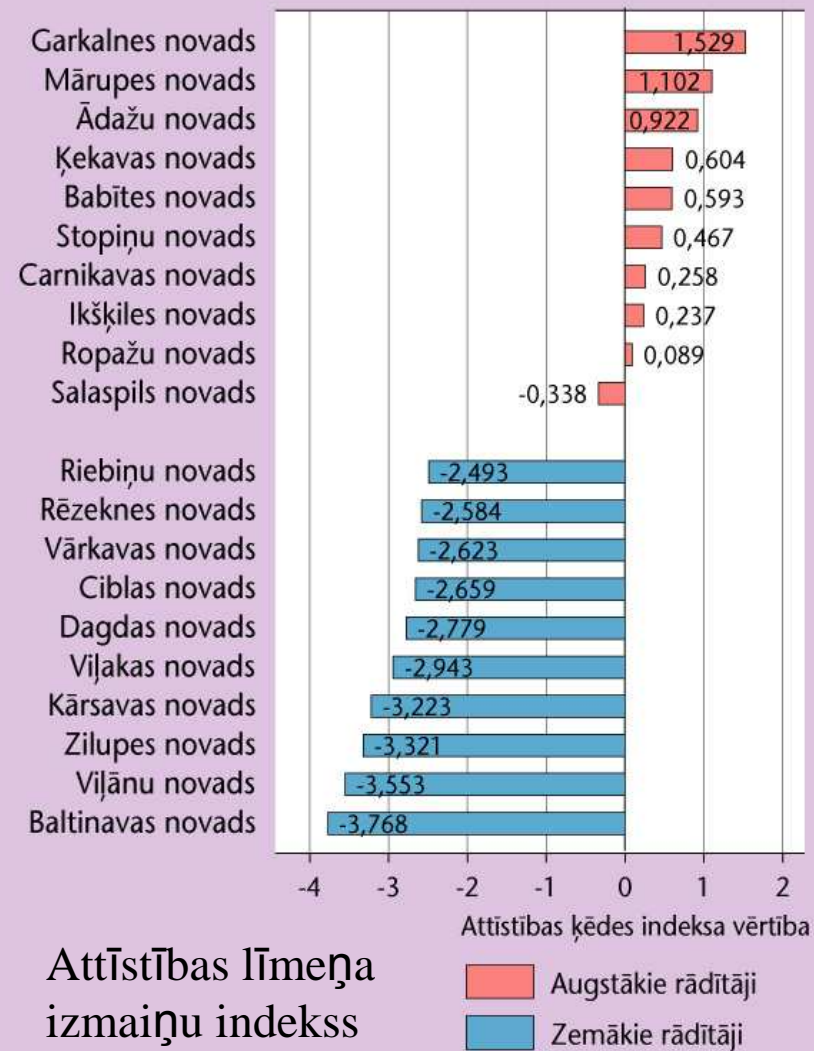
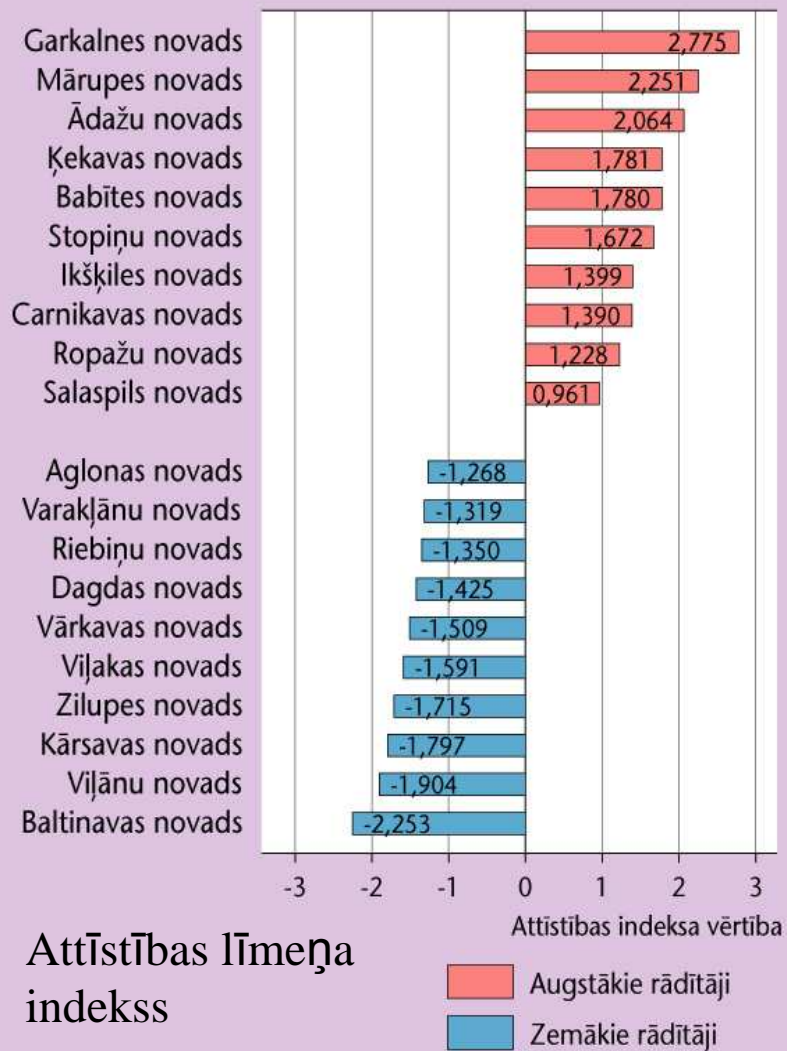
$$I = \frac{x_t - \bar{x}_{(t-1)}}{s_{(t-1)}}$$

x – rādītāja vērtība

$\bar{x}$ – aritmētiskais vidējais grupā

s - standartnovirze

Attīstības līmeņa un attīstības līmeņa izmaiņu indeksa salīdzinājums

Nākotnes ieceres

Vairāki indeksi,
kuri tiek izstrādāti
konkrētu problēmu
risināšanai

- Nav obligāti jāraksturo sociālekonomiskā attīstība kā tāda
- Jākoncentrējas uz pielietošanas mērķi caur kuru tiek veicināta attīstība

Globāls
sociālekonomisko
attīstību
raksturojošs
indekss

- Raksturo attīstības kapitālus (ekonomika, vide, sociālais, cilvēkkapitāls)
- Var tikt pielietots attīstības potenciāla noteikšanai
- Veidotas teritoriju tipoloģijas